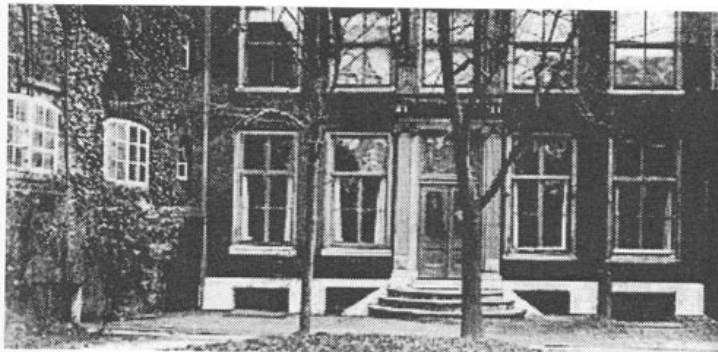

Achtergrondinformatie HJ1

(*Nolco Oosterhagen; uit: Perfinpost nr. 85, mei 2008*)

Jenever is tot de opkomst van de lopende band het enige gedistilleerd geweest met een eigen type fles: de zogenaamde kelderfles. In de glasfabriekjes werden donkergroen gekleurde flessen geproduceerd, vierkante flessen, naar onder taps toelopend. Door deze vorm zaten ze klemvast in de kistjes (kelders) tijdens het transport en konden ze er makkelijker uitgehaald worden. De groene kleur werd veroorzaakt door te veel ijzer en andere onzuiverheden.

Schiedam, jeneverstad bij uitstek, krijgt in 1854 haar eerste glasblazerij, in 1913 haar zesde en laatste. Met name tussen 1900 en 1914 zien we een snelle uitbreiding van het aantal fabrieken en hun aantat ovens. In 1909 start de vierde glasfabriek onder de naam: Glasfabriek "UTO" der N.V. Ned. Distiifeerderij en Flessenfabriek v/h Herman Jansen, gevestigd aan de Noordvestsingel.

Afb. Oude kantoor 'UTO'

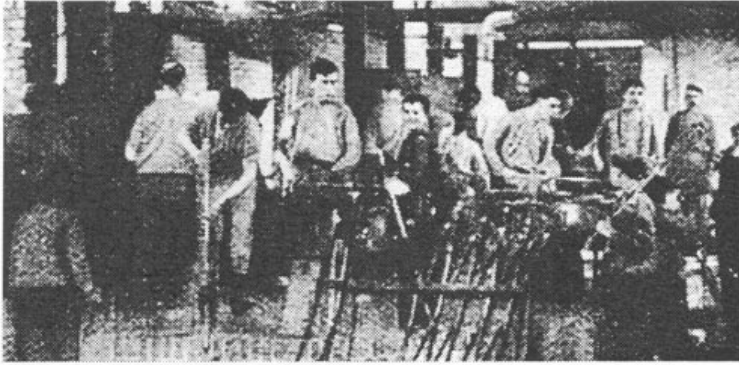
Deze H. Jansen was tot 1909 actief als distillateur en daarna ook als flessenfabrikant. De perforator die hij liet gebruiken, valt zowel in de periode als distillateur als ook van flessenfabrikant onder de intrigerende fabrieksnaam 'UTO'.

Afb. Perfin HJ1

Het ontstaan van deze naam is redelijk bijzonder en heeft alles te maken met de toenemende financiële inbreng van andere distillateurs in reeds bestaande glasfabrieken. Bij glasfabriek 'de Schie' zitten maar liefst drie distillateurs in de Raad van Commissarissen. Daardoor betaalden zij minder voor de flessen dan de anderen, voor wie de prijs kunstmatig hoog werd gehouden.

Voor Herman Jansen is de maat vol als hij een brief onder ogen krijgt van een glasfabriek gericht aan een collega distillateur/exporteur, die ook zelf in een glasfabriek zit. Uit de brief bleek dat deze aanzienlijk minder betaalde voor de flessen dan Jansen. Jansen besluit dan om zelf flessen te gaan maken en de naam "UTO" geeft prima zijn beweegredenen weer: '**Uit Tegenweer O**pericht'.

Afbeelding. Werkplaats glasfabriek 'UTO'

De bloei van de Schiedamse glasindustrie is van korte duur geweest en daar zijn een aantal oorzaken van aan te geven. Op de eerste plaats werd jenever op de wereldmarkt steeds meer verdrongen door whisky en andere dranken. Ook de Eerste Wereldoorlog veroorzaakte een achteruitgang: de meeste fabrieken lagen stil. De levering van flessen door 'UTO' aan Engeland moest worden stopgezet, omdat Duitsland in 1916 verklaarde de flessen als contrabande te zien.

De voornaamste reden voor de ondergang van de vooral kleine glasfabrieken is de voortschrijdende technische vernieuwing geweest en dan met name de door Owens uitgevonden machine die in 1905 op de markt kwam. Deze volautomatische flessenmachine die in "Schie" in 1913 in gebruik werd genomen deed het werk van bijna honderd arbeiders en leidde tot overproductie. Het werd duidelijk dat zonder enig zelfrespect er grote concurrentie en arbeidsonrust zou ontstaan.

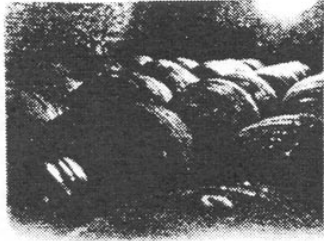
Als de Eerste Wereldoorlog uitbreekt is al een fabriek stop gezet en volgen de meeste. In 1919 breidt 'UTO' nog een keer uit met een vierde (kristal)oven. In 1920 is Hasekamp de laatste die nog een oven bijplaatst, daarna krimpen alle bedrijven in. In 1921 is alleen 'de Schie' nog in bedrijf met een beperkte productie, in 1922 behalve 'de Schie' ook gedeeltelijk de 'UTO'.

Mag het dan met de glasproductie snel bergafwaarts zijn gegaan, de distilleerderij overleeft en hoe! In de tweede helft van de 20e eeuw wordt de 'UTO' de motor van samenwerking en fusies. In 1963 wordt een samenwerkingsverband aangegaan met de fa. Plantinga en Zn. (vieux) in Bolsward. In 1967 neemt Herman Jansen b.v. de firma F. J. Sonneveld (Berenburg) over. In 1972 wordt gefuseerd met Vlek en Co, eveneens een familiebedrijf, gestart in 1860. Herman Jansen b.v. (met een sterk buitenlands distributienetwerk) en Vlek en Co (met een sterk binnenlands distributienetwerk) vullen elkaar zo goed aan dat zij van mening zijn dat van een natuurlijke fusie kan worden gesproken.

De nieuwe naam wordt nu 'UTO Nederland', waarbij de oude afkorting 'UTO' een nieuwe betekenis krijgt: 'Unaniem Tot Overeenstemming'. In 1987 vindt de overname plaats van Gorter b.v.

Afb. Vlek 'UTO' Herman Jansen nu.

Elk merk een toast op het leven

Afbeelding: logo 'UTO'

Tenslotte: het lijkt aannemelijk dat HJ2 ook van Herman Jansen afkomstig is, alleen ontbreekt tot nu toe het bewijs. Of er is al een poststuk gevonden?

Bronvermelding: Het tijdschrift Scyedam 1989-2 (Historische Vereniging Schiedam).